

Vides pārmaiņas kā izaicinājums attīstībai

Edvards Kušners

Latvijas Bankas padomes padomnieks,
ilgtspējības vadītājs

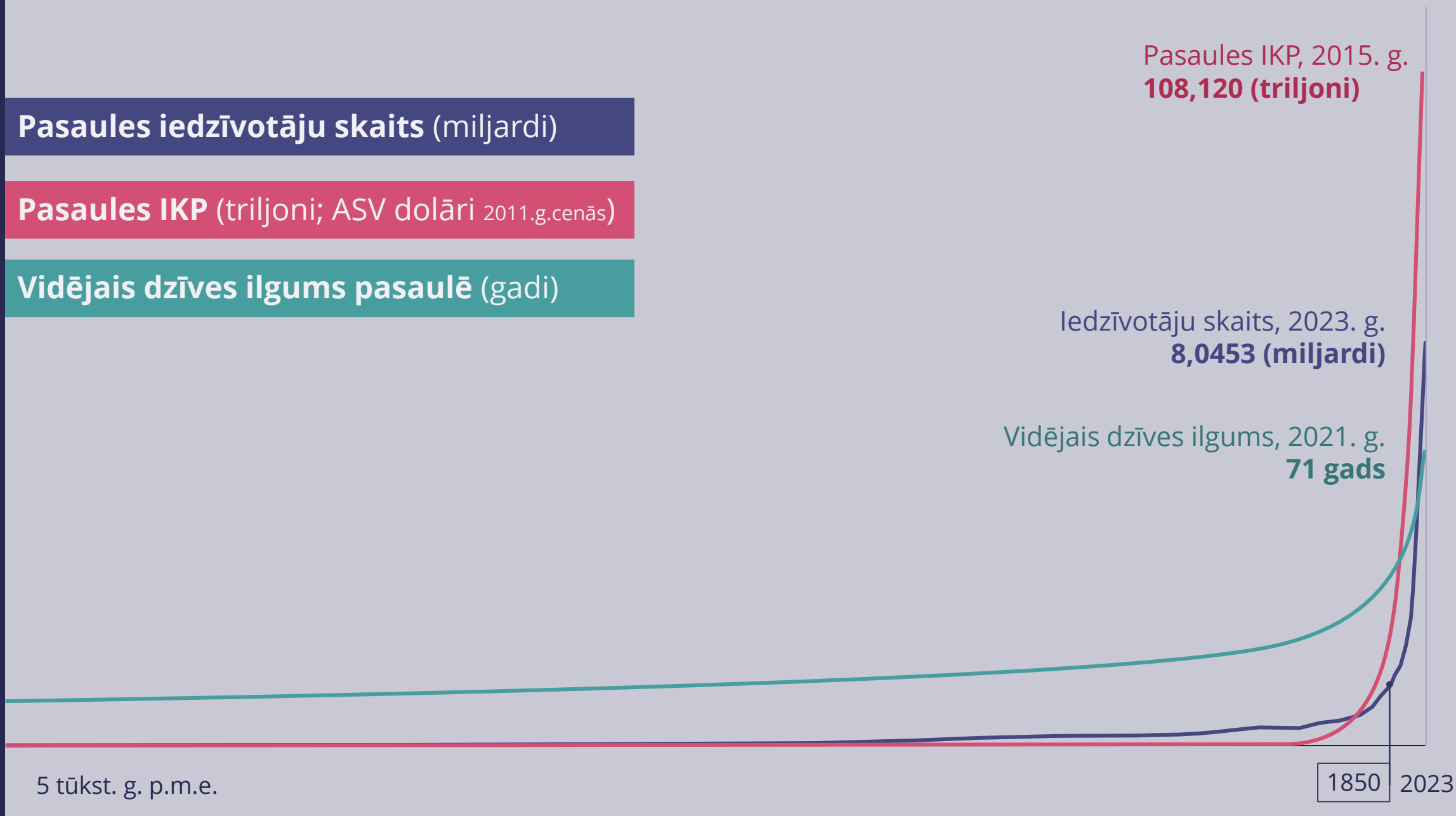
2023. gada 6. oktobris

Pasaules iedzīvotāju skaits (miljardi)

Pasaules IKP (triljoni; ASV dolāri 2011.g.cenās)

Vidējais dzīves ilgums pasaulē (gadi)

Pasaules IKP, 2015. g.
108,120 (triljoni)

Iedzīvotāju skaits, 2023. g.
8,0453 (miljardi)

Vidējais dzīves ilgums, 2021. g.
71 gads

5 tūkst. g. p.m.e.

1850 2023

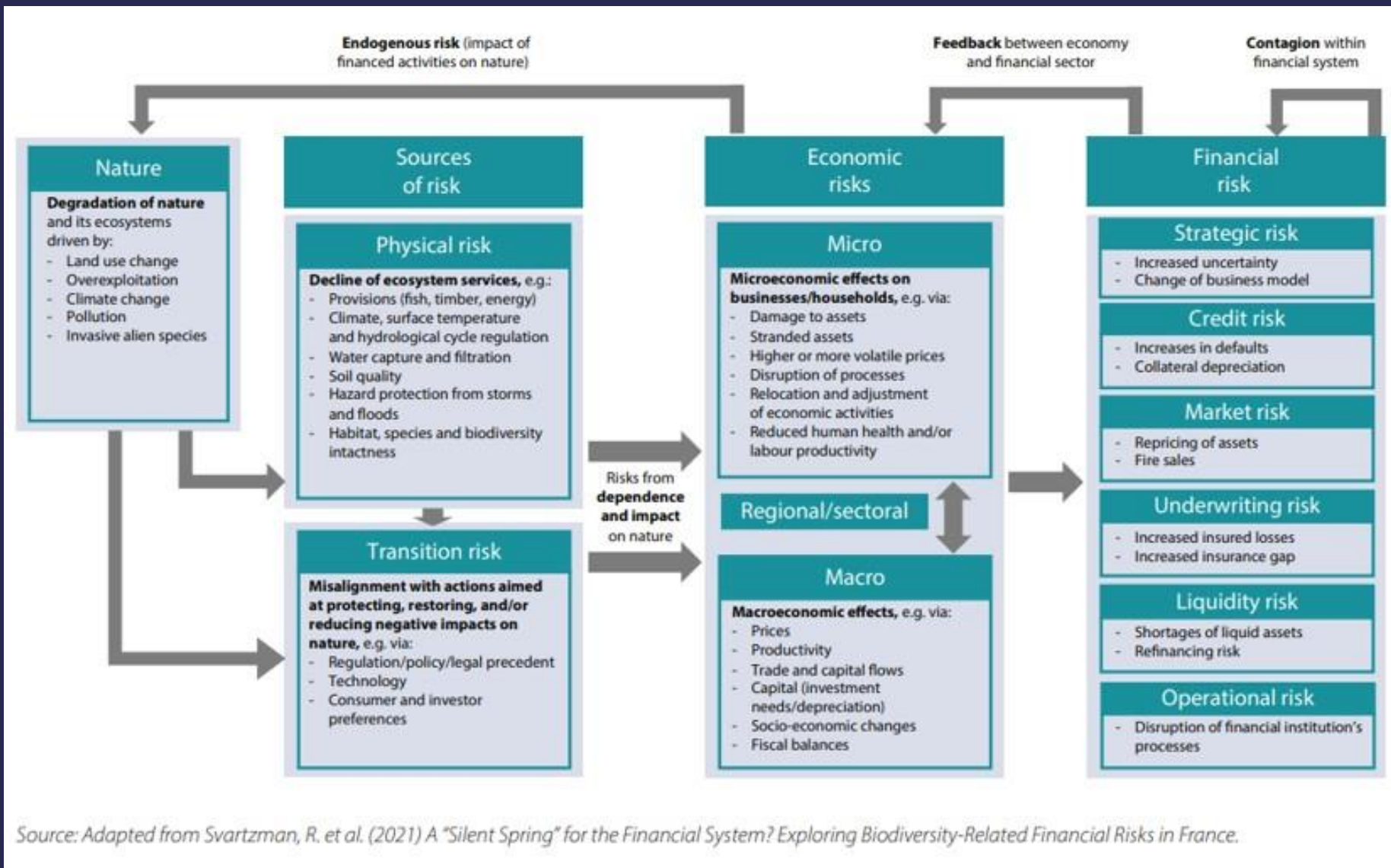
Starptautisks centrālo banku un finanšu uzraugu sadarbības tīkls

Sadarbība vienotu metodiku izstrādē ar dabu saistīto risku vadībai finanšu sektorā.

127 locekļi (centrālās bankas un uzraugi) un 20 novērotāji (SVF, ERAB, EIB u.c.).

Dabas risku pārnese modelis

Ar dabu saistītie riski

Vides piesārņojums

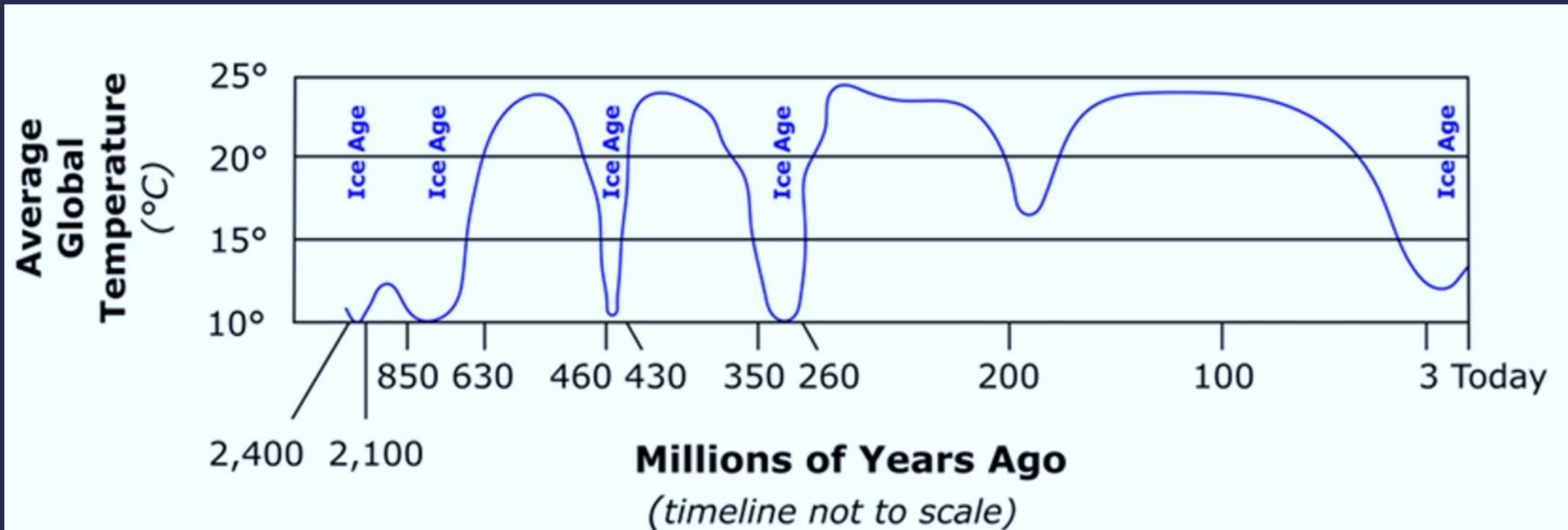

**Dabas
daudzveidības
sarukums**

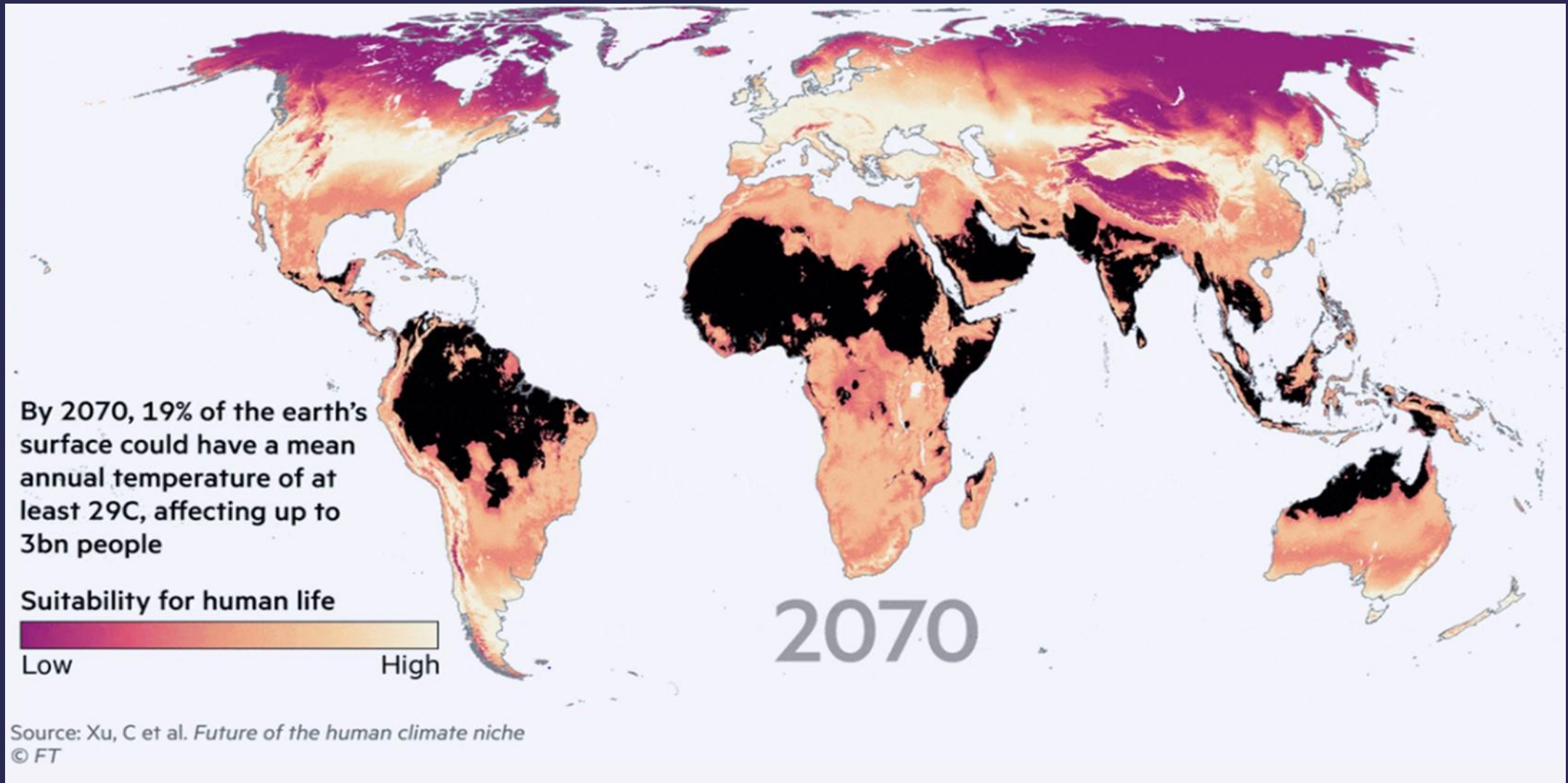
Klimata pārmaiņas

Siltumnīcas un ledus laikmeti Zemes vēsturē

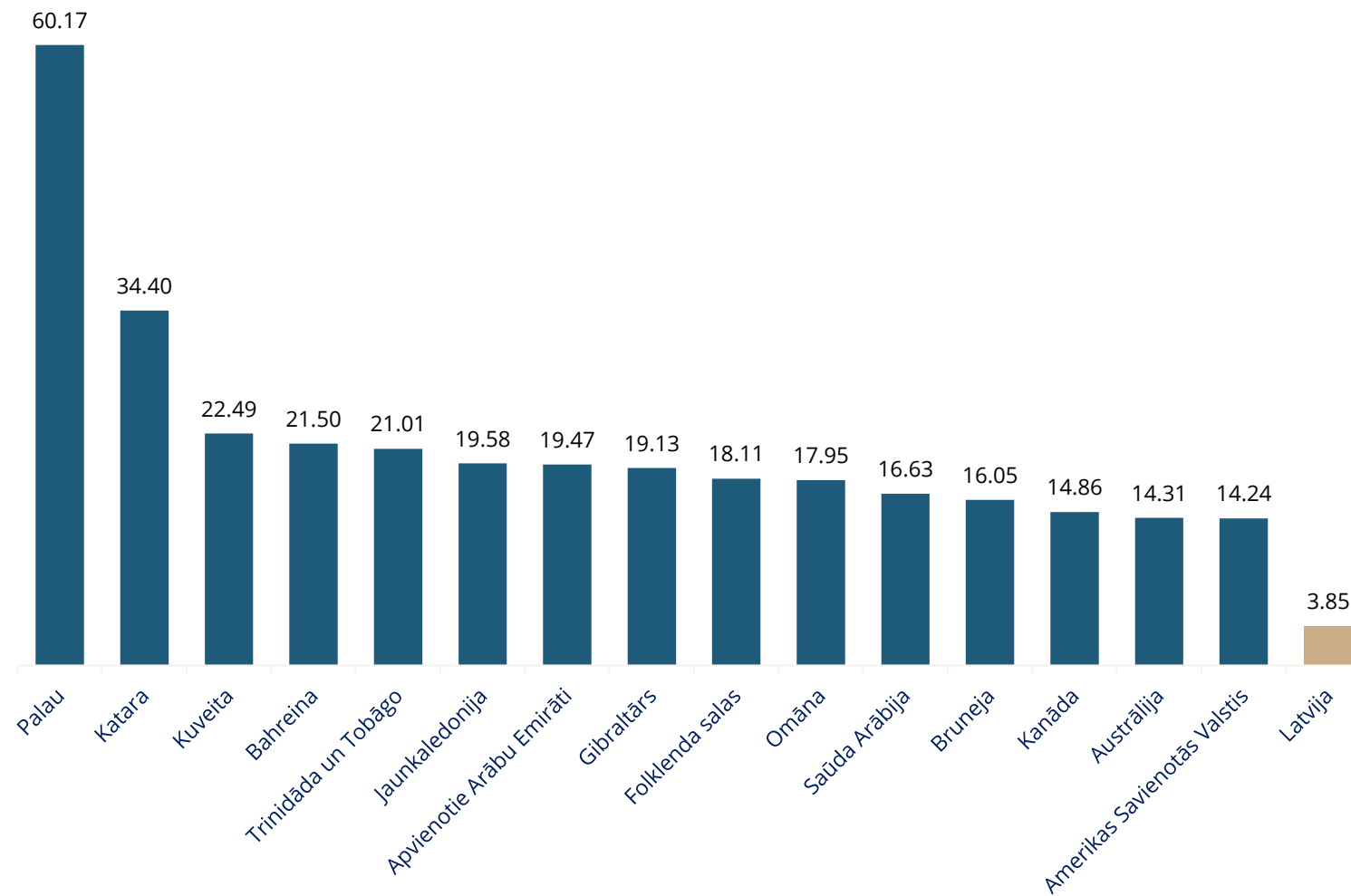

Adaptēts no *Utah Geological Survey Notes, Eldredge and Biek (2010)* (adaptēts no *Saltzman, 2002*),
© Utah Geological Survey – State of Utah, 15 May 2017

Cilvēka dzīvei nepiemērotu teritoriju paplašināšanās

Fosilas izcelsmes CO₂ *per capita*

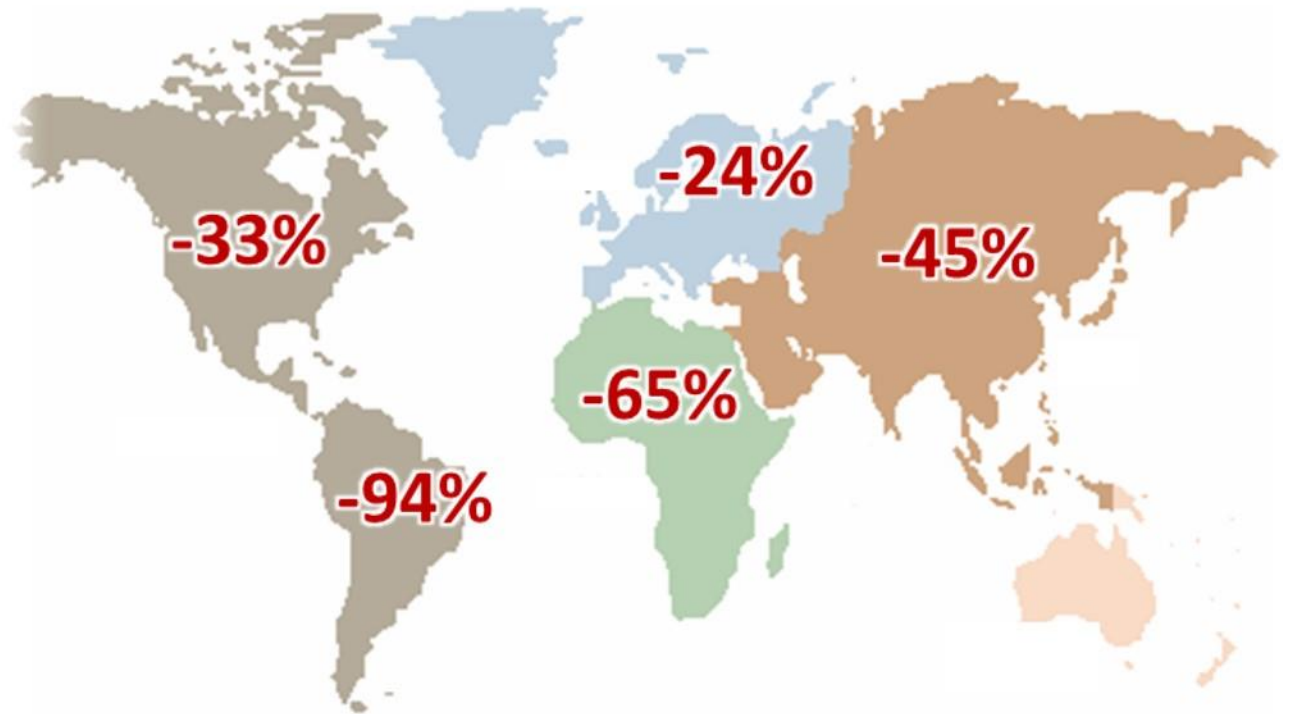
Dabas daudzveidība

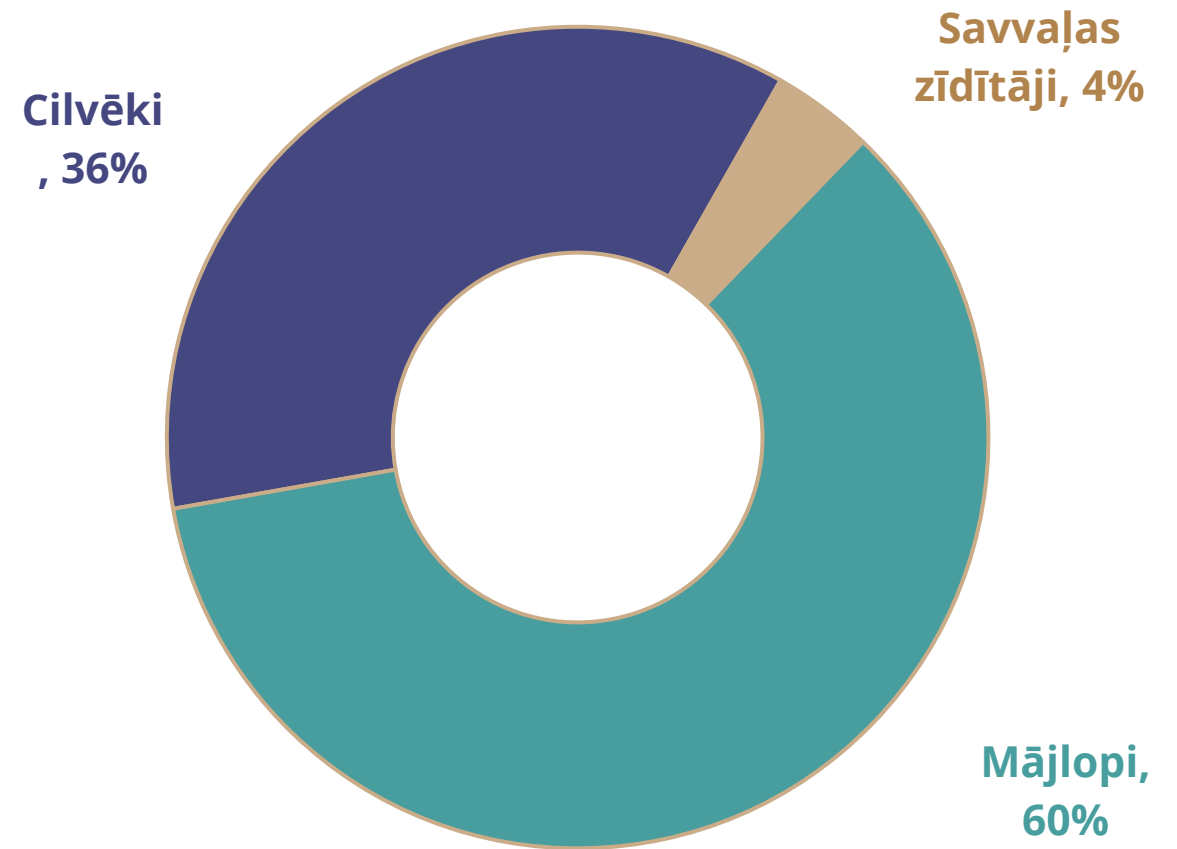
Klimata pārmaiņas

Dabas daudzveidības samazināšanās dažādos reģionos

no 1970. līdz 2016. gadam

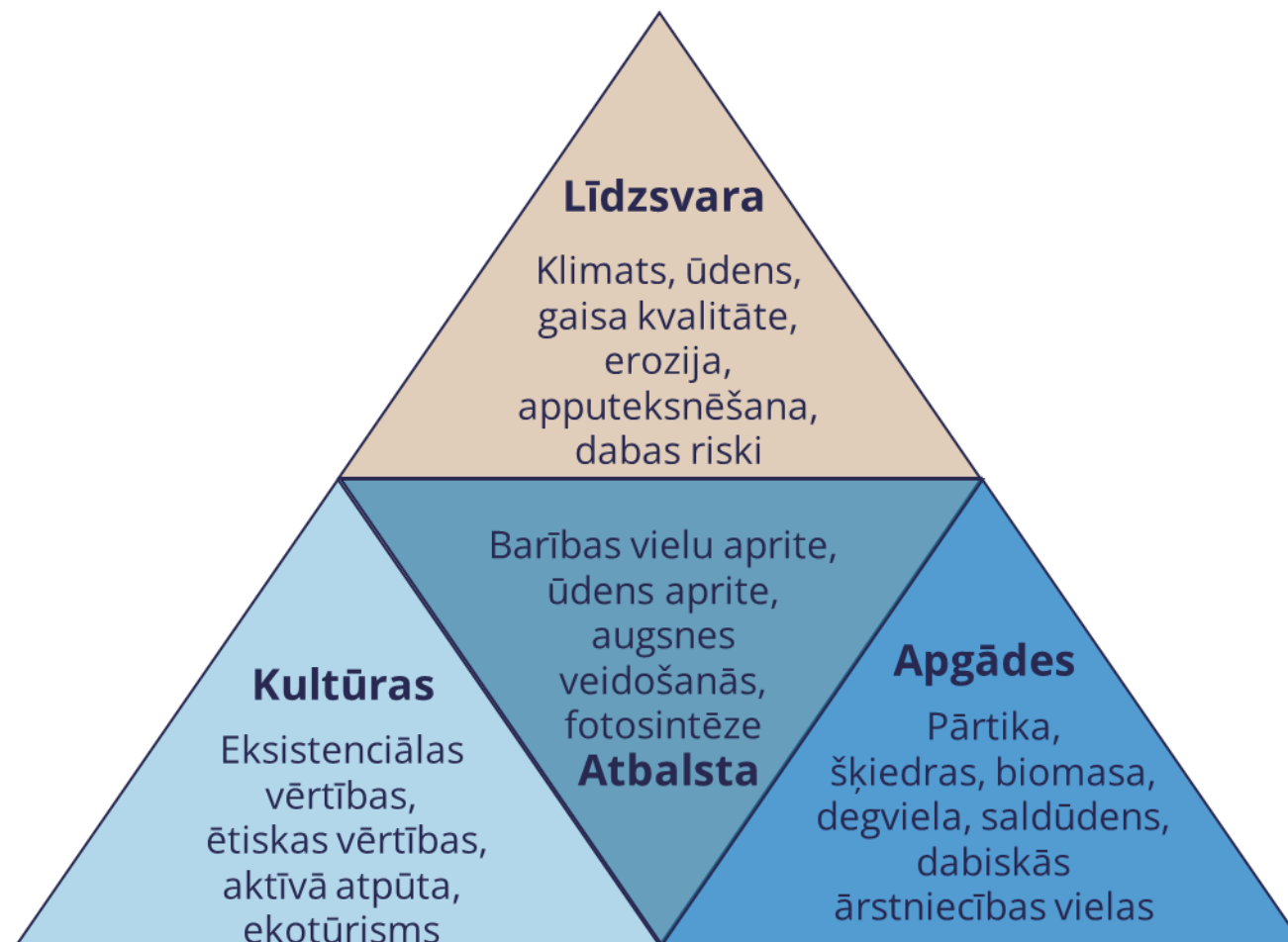

Zemes zīdītāju biomasas sadalījums

Ekosistēmu pakalpojumi

Ekosistēmas nodrošina labumu sabiedrībai, ko definē kā ekosistēmas pakalpojumu.

Dabas daudzveidība ir veselīgas ekosistēmas pazīme. Visbiežāk ekosistēmu jēdzienu attiecina uz pietiekami plašām teritorijām ar salīdzinoši viendabīgu vidi, piemēram, noteikta veida mežiem, pļavām, ūdenstilpēm.

Retās sugas ir indikators ekosistēmu degradācijai.

Diskusija par dabas daudzveidības nozīmi Latvijā tradicionāli ir deformēta – netiek vērtētas sabiedrības intereses, rekreācijas funkcija, diskusija orientēta uz detaļām, mazu teritoriju un reto sugu aizsardzību.

Nav novērtēta valsts īpašumā esošo zemju loma dabas aizsardzībā.

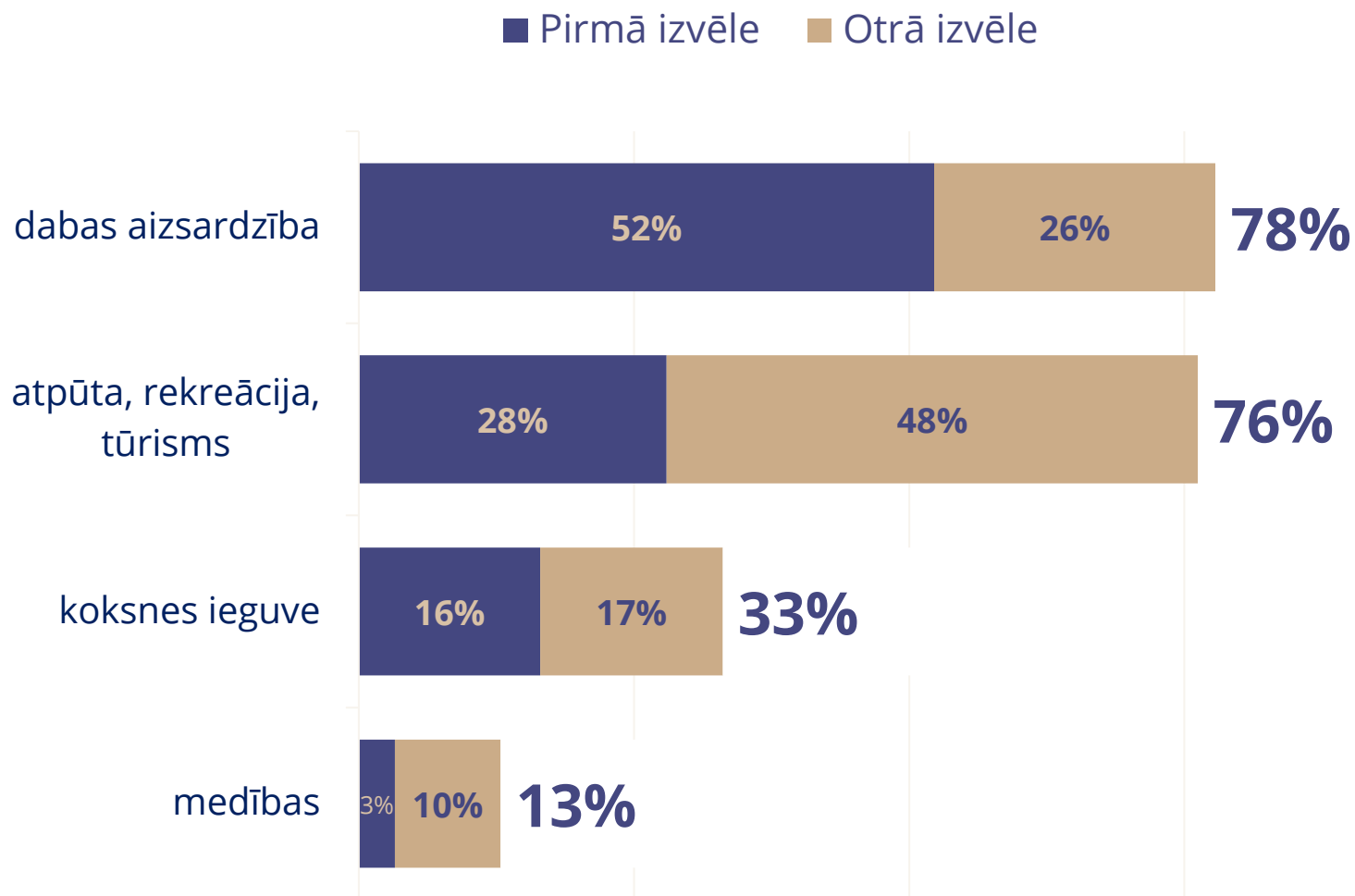

Novēlota dabas aizsardzība liek investēt ekosistēmu atjaunošanā

Kur ir
robežas
dažādām
interesēm?

No valsts un pašvaldību mežu apsaimniekošanas mērķiem – kuri ir būtiskākie?

Vides piesārņojums

Pamatprincips-
piesārņotājs
maksā

Ūdeņu
piesārņojums
joprojām
augsts

ASV

Privātā iniciatīva dominē zaļo mērķu sasniegšanā, "sagatavošanās posms"

Liela loma federālās valdības (prezidenta) nostājai, atšķirīgas pavalstu politikas.

Nozīmīgākas iniciatīvas klimata mērķu sasniegšanai: The Inflation Reduction Act un "Infrastructure Investment and Jobs Act"

13% - aizsargājamas teritorijas, 1/4 NVO

Turpina sarukt dabīgās teritorijas

86% sabiedrības atbalsts dabas aizsardzībai 30% teritorijas

Kīna

"Ekoloģiskās civilizācijas" virziens kopš 2018.g. –
5 elementi: vide, cilvēks, ekonomika + kultūra un politika

Augsts piesārņojuma līmenis

No 2030. gada sākt CO2e samazinājumu un sasniegt
klimatneitralitāti pirms 2060.

13% - aizsargājamas teritorijas

2013-2019.gados ap 3M ha jaunu aizsargājamu
mitrāju teritoriju. Notiek lauksaimniecības zemju
pārveide par mitrājiem.

2013-2017.gados 334M ha jaunu mežu, kur agrāk
lauksaimniecības vai neizmantota zeme

Ecological Conservation Redline (ECR) – 25%
teritorijas ierobežojumi saimnieciskai darbībai

ES

Sen uzsāktas zaļās politikas – vides piesārņojums, dabas aizsardzība. Lejupejoša CO2e izmešu līkne.

Regulatīva pieeja – juridiski formulēti ne vien mērķi, bet arī vēlamās/aizliedzamās darbības

Ziņošanas pienākums – sākot ar lielākajiem uzņēmumiem

Sadrumstalota sistēma (ES/dalībvalstu kompetences)

26% aizsargājamu teritoriju

Galvenie izaicinājumi

Ilgtermiņa risinājumu politiskā nepievilcība, risks "izkrist no vilciena"

Spēja izprast ilgtspējas daudzšķautņaino un globālo dabu

Procesa nelinearitāte un pārmaiņu mērogs

Vienlaicīgi jānovērš negatīvās sekas un jāiegulda pārmaiņās

Dabai nav advokātu kā biznesa lobijiem

Paldies par uzmanību!

Mūsu valsts, mūsu banka

